

STOPNJE RAZVOJA MIŠLJENJA PO PIAGETU NA PREPROST NAČIN

Jean Piaget se je ukvarjal s človeškim psihološkim razvojem. Ugotovil je, da otroci razmišljajo drugače kot odrasli. Razvij mišljenja je razvrstil v štiri stopnje, od katerih vsaka predstavlja otrokovo razumevanje stvarnosti v tistem obdobju.

Senzomotorična faza (0–2 let)

Otrok se rodi z nekaj osnovnimi refleksi. S pomočjo izkušenj, ki jih v življenju pridobi, napreduje k vse bolj hotenim, zavestnim dejavnostim. Za obdobje so značilne hitre spremembe v telesni višini in teži ter razvoju motorike. Otrok izkušnje pridobi z gibanjem in zaznavanjem. S praktičnim poskušanjem aktivno raziskuje okolje in eksperimentira – poskuša in se uči na napakah. Nauči se, da je samostojna oseba in da obstaja ločeno od predmetov in ljudi okoli sebe. Nauči se, da njegova dejanja povzročajo odzive in da stvari obstajajo tudi takrat, ko jih ne more videti. Proti koncu senzomotorične faze se pojavi vnaprejšnje predvidevanje. Prične se razvoj pojmov.

Predoperativna faza (2–7 let)

V predoperativni fazi se razvoj pojmov nadaljuje. Bolj kot otrok postaja večč jezika, bolj se razvija njegovo usvajanje pojmov (besede so simboli za pojme), ki pa jih še ne

uporablja povsem pravilno in ne razume njihove splošnosti. Nadaljuje se razvoj predstav, zaradi česar lahko razmišlja tudi o stvareh, ki jih v tistem trenutku ne zaznava. Razvija se simbolna igra (lesen kvader je avto), napreduje v likovnem izražanju, razvije se bujna domišljija. Razmišlja le v eni smeri, kar na primer pomeni, da ne razume, da lahko določene procese vrnemo v prvotno stanje. Prav zaradi tega ne razume, da če se predmet spremeni po videzu in mu pri tem nič ne odvzamemo (ali dodamo), ohrani isto maso ali količino (zagotovo poznate primer prelivanja tekočine – v posodi, ki je višja in ožja, je lahko enaka količina vode kot v posodi, ki je nižja in širša). Otrok se lahko osredotoči le na en vidik določene situacije, kar pomeni, da like združi npr. po barvi, ne pa tudi po obliki (ki jo v tem primeru zanemari). Razume štetje in odnos preteklost-sedanjest-prihodnost, a je še vedno bolj osredotočen na sedanjest. Otrok ni sposoben empatije, kar pomeni, da vse presoja le iz lastne perspektive. Neživi naravi pripisuje lastnosti žive narave (luč je živa, ker sveti).

Faza konkretnih operacij (7–11 let)

V tej fazi otrok gleda na stvari iz različnih zornih kotov, sposoben si je predstavljati tudi dogodke, ki se niso zgodili v njegovem življenju. Razmišljanje postane bolj fleksibilno in logično. Razvije se recipročnost, ki predstavlja nasprotje egocentrizma. Otrok začne uporabljati miselne operacije, zaradi katerih lahko primerja, kombinira, potek dogodkov v mislih obrne v nasprotno smer, razvršča po več značilnostih (rdeč krog uvrsti v kategorijo "krog" in v kategorijo "rdeč"), stvari ureja po vrstnem redu, razvije reverzibilnost mišljenja, kar pomeni, da ve, da če je $3 + 4 = 7$, je $7 - 4 = 3$. Za razliko od prejšnje faze dojema, da če se predmet spremeni po videzu in pri tem nič ne dodamo in nič ne odvzamemo, ohrani isto maso ali količino. Razmišlja lahko o več vidikih problema istočasno. Ker razume razdalje in smeri, zna uporabljati zemljevid in je sposoben presoditi, koliko časa bo potreboval od enega kraja do drugega. Pojavi se empatija v socialnih odnosih. Razume, da je lahko v široki in nizki posodi enaka količina tekočine kot v visoki tanki skodelici. Otrok kljub operacijam na miselni ravni še vedno potrebuje nazorno razlago.

Stopnja formalnih operacij (11+ let)

Približno takrat, ko otrok vstopi v puberteto, je vedno bolj sposoben abstraktnega razmišljanja, kar pomeni, da uspešno rešuje zahtevne probleme, ki so le opisani in mu jih ni potrebno konkretno ponazoriti. Sposoben je razmišljanja o abstraktnih pojmih kot sta pravičnost, svoboda ... Zmožen je reševanja formalno-logičnih problemov, ki zahtevajo hipotetično, induktivno in deduktivno sklepanje. Moralne dileme kritično presoja. Pojavi se egocentrizem, ki pa je drugačen od tistega v zgodnjih letih. Verjeti prične v neomejeno moč lastnega mišljenja, pojavijo se lahko utopične ideje, ki se navezujejo na spreminjanje sveta.

Stopnjo formalnih operacij naj bi dosegala večina odraslih, a nekatere raziskave kažejo, da to stopnjo doseže le tretjina ljudi, tudi odrasli, ko so dosegli 4. stopnjo, pa še vedno lahko kažejo tudi značilnosti prejšnjih faz. Pojavlja se tudi postformalno mišljenje (kompleksnejše, obogateno z izkušnjami in življenjsko modrostjo), ki naj bi ga dosegali odrasli, ki so presegli formalno mišljenje.

Zapomnite si: vsak otrok je edinstven, razvija se s svojim tempom in popolnoma normalno je, če vaš otrok v določenih elementih stopnje prehiteva ali zaostaja.

Vir: <http://www.akademija-dosezkov.si/blog/79-stopnje-razvija-misljenja-po-piagetu-na-preprost-nacin>. Pridobljeno 2.10.2015